

MEMORANDUM

DATUM 4-12-2023
DOCUMENTNUMMER UTSP-279699493-49579
VAN Huib van Essen
AAN Commissie M&M

Op woensdag 22 november hebben wij elkaar gesproken over de Startnotitie Energievisie. Het leek mij goed om, voor we dit gesprek op 6 december voortzetten, een aantal zaken nader te duiden door middel van deze memo.

Verband Energievisie, PMIEK 2.0, Afwegingskader

In ons gesprek merkte ik dat er veel onduidelijkheden waren over het verband tussen de Energievisie en de PMIEK 2.0. Ook over het afwegingskader kwamen vragen. Dat is begrijpelijk. Alle drie de producten komen deels voort uit de landelijke aanpak van integraal programmeren die door het ministerie van EZK in samenspraak met het IPO, VNG en Netbeheerder Nederland (NBNL) is opgesteld. Met integraal programmeren wordt een nieuwe methodiek uitgewerkt om de ruimtelijke implicaties van het klimaatneutraal worden van ons energiesysteem in beeld te brengen. Een belangrijke aanleiding hiervoor is dat netwerkcapaciteit een nieuwe belemmerende factor is voor veel ruimtelijke ontwikkelingen.

Hoewel de documenten onderdeel zijn van een samenhangende aanpak in iedere provincie, zijn er grote verschillen. Ik heb daarom gepoogd om het een en ander nader te duiden in onderstaande tabel.

	Energievisie	Afwegingskader (onderdeel) PMIEK 2.0	PMIEK 2.0
Inhoud	Visie op Energiesysteem (opwek, gebruik en opslag) richting 2050	Afwegingskader voor planning energie infrastructuur	Energie infrastructuur richting 2050 en welke ruimtelijke ontwikkelingen door deze E-infra gefaciliteerd worden
Invloed op	PMIEK 2.0, Omgevingsvisie, programmaplan Energietransitie 2025-2029	PMIEK 2.0.	Investeringsplannen netwerkbeheerders
Belangrijkste spelers	Gemeenten (en netwerkbeheerders)	Gemeenten (en netwerkbeheerders)	Netwerkbeheerders (en gemeenten)
Uitkomst	Richtinggevende keuzes	Een afwegingskader	Projectfiches
Aard	Strategisch beleid	Strategisch beleid	Ruimtelijk beleid, omgevingswetprogramma
Rol PS	PS stelt vast, september 2024 (juli 2024 GS)	PS stelt vast, september 2024	PS wordt geconsulteerd; GS stelt vast
Landelijk equivalent	Nationaal Plan Energiesysteem	n.v.t.	Programma Energiehoofdstructuur

Vaststellingsdatum	September 2024	September 2024	December 2024
---------------------------	----------------	----------------	---------------

Wellicht ten overvloede wil ik ook graag benadrukken dat de systematiek van integraal programmeren niets afdoet aan de rol van de Omgevingsvisie provincie Utrecht. De Omgevingsvisie blijft het document waar al het beleid met implicaties voor de fysieke leefomgeving van de provincie Utrecht integraal wordt afgewogen. De Energievisie zal doorwerken in de Omgevingsvisie om te duiden dat de beschikbaarheid van (op korte termijn) netwerkcapaciteit en (op lange termijn) energie een factor wordt in de ruimtelijke afwegingen. Wat deze factor precies is, wordt in de Energievisie nader afgewogen. De aangepaste Omgevingsvisie zal voor de volgende iteraties van de PMIEKs en Energievisie op haar beurt weer het uitgangspunt zijn.

Voor de Energievisie en PMIEK 2.0 geldt dat ze in gezamenlijkheid en deels parallel aan elkaar worden opgesteld. Dit doen we zo omdat de tijdspaden het lastig maken om het opvolgend te doen, maar ook omdat er qua stakeholders en informatie veel overlap is. Door samen op te trekken in het opstellen, worden stakeholders slechts een keer benaderd en kan de informatie die dit oplevert voor beide documenten worden gebruikt.

Vaststellingsdatum

Voor de Energievisie voorzien we nu vaststelling in september. Dit heeft twee redenen. Ten eerste heeft het Rijk ons verzocht om in september een eerste versie van de Energievisie vast te stellen. Dat zou in principe een conceptversie kunnen zijn. Echter geldt voor de PMIEK 2.0 vanuit het landelijk beleid 1 februari 2025 als uiterste datum van vaststelling door GS. Op het moment dat we vaststelling van de Energievisie door Provinciale Staten (voor de Energievisie) in september niet halen, wat vaststelling in GS in juli 2024 betekent, dan zal de Energievisie door u pas op 6 of 13 november worden vastgesteld. Bij vaststellen in september kunnen inzichten en besluiten van PS nog goed worden meegenomen in het proces van het opstellen van de PMIEK 2.0. Als u pas in november 2024 vaststelt, is er onvoldoende tijd om die nog op een zorgvuldige manier tijdig te verwerken in de PMIEK 2.0.

Daarnaast is het belangrijk om rekenschap te geven dat zowel voor de Energievisie als voor de PMIEK 2.0 geldt dat de implicatie van het beleid veelal door anderen dan de provincie moet worden vertaald. Bijvoorbeeld: de verantwoordelijkheid voor de warmtetransitie ligt hoofdzakelijk bij gemeenten. Warmteoplossingen en woningisolatie zijn echter een integraal deel van het energiesysteem en daarmee een belangrijk onderwerp voor de Energievisie. In het geval van de Energievisie zullen naast de provincie ook andere overheden invulling moeten geven aan de gemaakte keuzes, vooral de gemeenten. In het geval van de PMIEK 2.0 betreft dit zowel de netwerkbeheerders (voor netuitbreidingen) als medeoverheden (voor ruimtelijke ontwikkelingen). Zowel andere overheden als netwerkbeheerders zijn autonoom. Daarom is het verkrijgen van draagvlak voor de implicaties van het beleid een belangrijk doel van het proces van het opstellen van het beleid. We nemen dus de tijd om gemeenten, stakeholders en inwoners te betrekken. Het zijn de gemeenten en de stakeholders die veel van het beleid zullen moeten uitvoeren, daarom is dit draagvlak bij hen van eminent belang.

Tijdens de commissie van 22 november vroegen verschillende commissieleden om de leidende principes al eerder in het proces (voor de zomer) per Statenvoorstel vast te stellen. Het vaststellingstraject voor een Statenvoorstel heeft een doorlooptijd van ongeveer twee maanden. Dit volgt uit de afspraak met uw griffie dat stukken minstens twee weken voor de commissie beschikbaar zijn en dat het doorlopen van de commissie-PS cyclus ook minstens drie weken duurt. Doordat de besluitvorming binnen de organisatie intern ook een doorlooptijd heeft van minstens twee weken, komt daarmee de best case scenario dat er tussen het opstellen van een Statenvoorstel en de besluitvorming in PS zeven weken zitten. De praktijk is echter dat er door recesweken eerder twee maanden gerekend dient te worden.

Ik hecht er zeer aan dat u als Provinciale Staten voldoende invloed heeft op de Energievisie. Dat vraagt behalve de vaststelling van de Energievisie en het Afwegingskader voor de PMIEK 2.0 via een Statenvoorstel (met uiteraard de mogelijkheid van amendering) ook om op meerdere momenten invloed te hebben op de totstandkoming daarvan. Ik wil daarom het volgende voorstellen:

- In de commissie van januari of februari bespreekt u een Statenbrief met de concept leidende principes met als doel om ons uw aandachtspunten en zienswijzen hierop mee te geven.
- In de commissie van mei bespreekt u een Statenbrief met de 90% versie van de Energievisie met als doel om uw aandachtspunten en zienswijzen hierop mee te geven. Bij deze Statenbrief zullen wij dan ook

aangeven hoe de feedback van de commissie (opgehaald in januari/februari) op de concept leidende principes en de consultatie met de buitenwereld zijn verwerkt.

- In de Startnotitie is benoemd dat er tussen 13 mei en 11 juni een externe consultatie is waarbij onze partners worden uitgenodigd om schriftelijk hun wensen en bedenkingen aan te leveren. De bespreking in Provinciale Staten vindt hier dus gelijktijdig mee plaats.
- In juli zal GS een Statenvoorstel vaststellen met daarbij een nota van beantwoording waarin staat toegelicht hoe de feedback van Provinciale Staten en de zienswijzen van stakeholders zijn verwerkt.
- In september besluit u over het Statenvoorstel voor de Energievisie en het Afwegingskader voor de PMIEK 2.0 waarbij u kunt beoordelen of uw opmerkingen en die van stakeholders op de 90% procentversie op een afdoende manier zijn verwerkt of aanleiding geeft voor amendementen.

In de eerste paar maanden van 2024 kunnen we indien u daar behoefte aan heeft een of meerdere inhoudelijke informatiesessies organiseren over de belangrijkste vraagstukken voor de Energievisie (inzicht in opgaven, systeemkeuzes, afhankelijkheden tussen verschillende opties, etc.).

De leidende principes in de Energievisie

Bij verschillende fracties waren er vragen over wat de leidende principes inhouden. De leidende principes zijn uitspraken die dienen als basis voor het maken van keuzes bij het vormgeven van een energiesysteem. Als u de vijf richtinggevende keuzes¹ van het Nationaal Plan Energiesysteem bekijkt, dan kunt u zien wat voor mogelijke principes dit zijn. Dat zijn de volgende

Voorbeelden van leidende principes voor de provincie Utrecht kunnen zijn:

- In 2040 moet het energiesysteem van de provincie Utrecht klimaatneutraal zijn.
- We streven naar het maximaal benutten van de energiebesparingsmogelijkheden.
- Energie moet ten allen tijde beschikbaar en betaalbaar zijn voor alle inwoners van de provincie.
- We streven naar maximaal lokaal of publiek eigendom van zowel energie-infrastructuur als duurzame energiebronnen.

Richtinggevende keuzes in de Energievisie

In de commissie waren er ook vragen over de inhoud van de energievisie. Voorbeelden van richtinggevende keuzes in de Energievisie kunnen zijn::

- Voor wijken die voldoen aan (nog te bepalen) criteria is een warmtenet de passende keuze voor het invullen van de warmte en koude vraag.
- We streven als provincie niet naar energieneutraliteit maar wel naar het maximaal benutten van onze mogelijkheden om energie duurzaam op te wekken.
- Vraag en aanbod van verschillende vormen van energie moeten zoveel mogelijk lokaal gecombineerd worden.
- Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moet de impact op het energienetwerk zo veel mogelijk geminimaliseerd worden.
- Op ieder bedrijventerrein dient een energy hub te worden ontwikkeld om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen en de belasting van energienetten te beperken.

¹ In lijn met het document "bouwstenen voor een Energievisie" dat door de overheden samen is vastgesteld, hanteert de Energievisie de term Leidende Principes. Het Nationaal Plan Energiesysteem gebruikt echter de term Richtinggevende Keuzes.